

פרוטוקול מס' 305

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום א', כ"ט בתמוז תשל"ג - 29.7.73, בשעה 9.30

נ כ ח ג:

חברי הוועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
ר. ארזי
מ. ביבי
ש. פרידמן
י. קורן
י.ה. קלינגהופר

מוזמן:

צ. טרלו - מנכ"ל משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: ר. מלחי

בשמה: נ. רינגלר

סדר-היום: חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972.
(החוספת השלישית: סימן א', סימן ב' - סעיף 3).

- 664 -

(טקסט קצת 19.8.73)

אני פותח את הישיבה הראשונה של
ישיבותינו בפגרה המאושרות על-ידי התקנון.

היו"ר י. גולדשמידט:

תקנות הסיוע המשפטי

התוספת השלישית (תקנה 11(ג))

סימן א' - שכר טירחה על בסיס הטיפול המשפטי

בישיבה הקודמת בנושא זה הושמעו דעות שונות: חבר-הכנסת ארזי הציע שכל הסכומים יצומצמו בשליש ויועמדו בערך על שני-שלישים מהסכומים הרשומים כאן; חבר-הכנסת אנקוריון הציע צימצום של סכומים מסויימים לגבי בית-המשפט המחוזי - לצמצם הסכומים של 600 ו-750 ולהניג תקרה של סך-הכל שכר הטיפול בתיק; חבר-הכנסת קלינגהופר היפנה תשומת ליבנו לכך שהטור של הבג"צ אינו מלא; הושמעה גם דעה שהסכומים האלה סבירים אם רוצים אנחנו להבטיח עבודתם של עורכי דין ברמה מקצועית טובה, ולא עורכי דין המעדיפים יותר עיסוקיהם הפרטיים ומקבלים עיסוקים אלה אף על פי שהשכר נמוך.

אני מביין שהתקיימה שיחה בין שר המשפטים לביין חלק מחברי הוועדה. למר טרלו יש למסור לנו מעמדתו של שר המשפטים בעניין זה.

צ. טרלו:

אחרי הישיבה האחרונה קיים שר המשפטים ישיבה עם שלושה מביין חברי הוועדה בה החליפו דעות בנושא הזה. בסופה של הישיבה הוצעו ההצעות העקרוניות הבאות: (א) כל מקום בתוספת השלישית שנאמר בו: "עד 600" ל"י, ייאמר בו: "עד 500"; (ב) כל מקום שנאמר בו: "עד 750" ל"י, ייאמר בו: "עד 650" ל"י. לפיכך, הצעתנו היא:

בפיסקה (1) של סעיף 1(א) של התוספת, בטור ב' של "בבית המשפט המחוזי..." ייאמר: "עד 500";

בפיסקה (3), בטור ב' של "בבית המשפט המחוזי..." ייאמר: "עד 500"; ובטור ב' של "בבית המשפט העליון" ייאמר: "עד 650". בכותרת ייאמר: "בבית המשפט העליון בשבתו..."

בפיסקה (3) ייאמר: "תשלום חד-פעמי בבית-המשפט הגבוה לצדק או בבית-משפט של ערעור..."

בפיסקה (4) ייאמר: "בעתירה של בית-המשפט הגבוה לצדק, או בערעור..."

היו"ר י. גולדשמידט: אבקש תגובות החברים לרמת השכר.

י.ה. קלינגהופר:

אני מביין שההצעות הן על דעתו של שר המשפטים. אני חושב שהסכומים המופיעים בטור א' מתקבלים על הדעת. אפשר להתווכח על הסכומים המופיעים בטור ב', אבל אינני רואה צורך שנתערב מעבר למה שהתערבנו. אני סומך על השופטים. הם לא יקבעו סכומים מעבר למה שמתקבל על הדעת בנסיבות העניין. אינני רוצה לכבול יותר את ידיהם של השופטים על-ידי קביעת תקרה נמוכה מזו המוצעת לנו עכשיו. אנו אחראים במישרין על הסכומים שבטור א', שמהם לא יוכל השופט לסטות. השאלה היא באיזו מידה יכול השופט לעלות מעבר לזה, אבל הדבר נתון לשיפוטו. אנו מכוונים אותו שלא יעלה למעלה מזה.

אני מציע לקבל הצעה זו, אבל מבחינת ניסוח הסעיפים אבקש להציע בהמשך הדיון כמה תיקונים קלים.

ר. ארזי:

בישיבה הקודמת הצעתי להפחית הסכומים ב-33%. אני משנה את הצעתי ומציע להפחית הסכומים ב-25%. שוכנעתי שהצעתי להפחית הסכומים בשליש היתה מוגזמת, לכן מציע אני להפחיתם ב-25%. בימים אלה קיימתי מגע עם עורכי-דין שהכנסתם אינה כפי שמסר לנו מר טוניק. ישנם עורכי דין בודדים המשתכרים למעלה ממליון ל"י. ראיתי את השכר הממוצע שמקבלים עורכי-הדין הצעירים. נוכחתי לדעת שהמינימום שהם מקבלים הוא 50 ל"י. הלשכה הגנה

ר. ארוזי:

הגנה מקצועית על עורכי הדין בקבעה שעורך-דין לא יקבל בהופיעו בבית המשפט פחות מ-50 ל"י. אם אני מכפיל את הסכום מ-50 ל"י עד 100 ל"י - אני מניח שבמקום 150 ל"י יופיע מכסימום של 250 ל"י. תקנות אפשר לחקן כעבור חצי שנה. נראה מה תהיינה התוצאות אחרי שנה. אם התוצאות תהיינה שאי-אפשר להשיג עורכי-דין - נגדיל את הסכומים.

אני חושש מדבר אחד, שאם אנחנו קובעים תעריפים גבוהים - אינני אומר שהסכומים מוגזמים ויגרמו לשחיתות - הטיעון שלי הוא שהסכומים ישולמו מתקציב הממשלה והתוצאה תהיה שנישאר צמודים לתקציב לא גדול ובגלל זה נישאר במסגרת של שלוש לשכות בלבד לסיוע משפטי. אני רואה הכרח בל יגונה בהרחבת הלשכות לסיוע משפטי. אינני אומר שבערים הגדולות אנשים אינם זקוקים לסיוע, אבל בדרך-כלל אנשים הזקוקים לסיוע הם במקומות קטנים יותר. באותה מידה שנפחית מסכומים אלה נאפשר למשרד המשפטים להרחיב הרשת של סיוע משפטי. ההצעות שהציע מר טרלו הן לגבי המכסימום - במקום 750 ל"י קבענו 650 ל"י - אלה יהיו מקרים בודדים. איננו פותרים הרבה מבחינה תקציבית. עיקר ההופעות הן בבית-המשפט המחוזי.

התיקונים שהציע מר טרלו מתייחסים למקרים לא רבים. המקרים הרבים הם המקרים שהסכומים הם גבוהים. לכן מציע אני להפחית הסכומים ב-25%. לא אהיה נוקשה לגבי מקרים בבית-משפט-שלום, אבל לגבי בית המשפט העליון ולגבי התיקרה בבית-המשפט-המחוזי - צריך להקטין הסכומים. זו תחילת הרצת החוק ותקוותנו לפתח יותר לשכות.

היו"ר י. גולדשמידט: אנחנו רואים אותה רמת שכר שהיתה לנו

קודם. אני מביין ששר המשפטים הסכים לצמצום קטן מאוד - מ-600 ל"י ל-500 ל"י ומ-750 ל"י ל-650 ל"י, אבל בסופו של דבר נשאר שר המשפטים בדעתו שיש לקבוע שכר טרחה סביר ומתקבל על הדעת שיוכל למשוך כוחות טובים לשירות זה.

אני מתנגד להצעתו של חבר-הכנסת ארוזי ואני מציע לקבל את הסכומים פחות או יותר כמות שהם.

אינני מביין באיזו זכות נטיל על עורכי-דין לשאת בעצמם חלק מן הנטל של השירות הסוציאלי הזה במקום שהמדינה תישא בזה. אנחנו גם לא אומרים שעובדי משרד הסעד יעבדו ברמת שכר פחותה מזו של עובדי משרד המסחר והתעשייה. מדוע מורים לא יעבדו חיינם? זהו רעיון שאיננו פועלים לפיו וגם כאן לא נפעל לפיו.

האזרח הלא מקצועי משלם שכר טרחה יפה ואיננו יכול לעקוב אם עורך הדין עושה עבודתו במקצועיות. כאן יהיו עורכי הדין כפופים ללשכה וייערך מעקב. אני רוצה לקוות שמנהל הלשכה ועוזריו יאשרו לא רק שכר טרחה, אלא גם יעשו במרץ, עירנות ובמקצועיות מתאימה את עבודתם. אני רוצה פיקוח.

אני מחייב את המדיניות של שר המשפטים לקבוע שכר מתקבל על הדעת. הוא מבטיח זאת גם על-ידי שכר טוב וגם על-ידי פיקוח. על-ידי כך יהיה טיפול מסודר וענייני באותם המקרים הזקוקים לעזרת המדינה.

אני מבקש שלא נאשר היום את הפרטים האלה עד אשר הפרטים ייערכו באותה לשון ששר המשפטים מוצא לנכון. אינני בטוח שאנחנו מקיפים הכל ואינני רואה בדיוק את הנוסח המוצע. עריכת הסכומים בטבלה בצורה המופיעה לפנינו איננה טובה בשביל הרעיון הזה. צריך שתהיה טבלה לכל בית משפט.

אם אנחנו אומרים בסעיף 1(א): "... אולם רשאי בית-המשפט, בהחלטה, לקבוע לו שכר טרחה כמפורט בטור ב' - אבקש הבהרה: סמכותו של בית-המשפט לפסוק הוצאות. מהיכן לקוחה סמכות זו? האם יש לנו הזכות והסמכות בתקנות אלה להגביל את חופש הפעולה של בית-המשפט על-ידי כך שאנחנו אומרים, שבית המשפט יכול לפסוק הוצאות רק בין סכום זה לבין סכום זה? מהו היסוד התחיקתי - חוק או תקנות?

ש. פרידמן: אני ער למשמעות הטמונה בהצעת חבר-הכנסת ארוזי ורוצה לשמור שנקודת ההתחלה לא תהיה גבוהה, אם כי יש אפשרות שעורך-דין יקבל אחר-כך יותר. לדעתי, יש כאן טעות אופטית. אנחנו רוצים להימנע משכר טרחה גבוה. עורך-דין המקבל

ש. פרידמן:

75 ל"י עבור הטיפול הראשון שלו, זה עלול להשפיע לרעה בכך שהטיפול לא יהיה ראוי לשמו. לדוגמה: עובד מוסך אינו מתחיל בעבודתו מתחת לסכום של 50 ל"י. אינני יודע אם הסכום של 75 ל"י הוא סכום משכנע. כאשר הציע חבר-הכנסת ארזי להפחית 25% - הגיע לאותה תוצאה. לא הייתי אומר שנעשה תרגילי חיסור נוספים, אלא נעודד עורכי-דין לעבוד בעבודה זו.

אילו מספרים נקבעו לפני 7 שנים ואילו - היום? ההפרש היה 100%, ועתה 168%. הוא יטען ש-50 הל"י של אז שווים עכשיו 85 ל"י. הסכומים הללו בדרך-כלל לא משכנעים עורכי הדין לקחת עליהם טירחה זו. כדי שעורכי הדין יסכימו לקבל עליהם עיסוקים אלה, מציע אני שלא נשנה הסכומים המוצעים וניתן לעניין לפעול.

"אולם רשאי בית-המשפט, בהחלטה, לקבוע לו שכר טרחה כמפורט בטור ב' - אני חושש שכרוב המקרים בית המשפט יפסוק סכום גבוה יותר. יימצא שהמינימום שקבענו יהיה מינימום על הנייר ולא יפעל במציאות. נכון שאיננו צריכים להיות יותר מדי רחבי לב, אבל איננו צריכים להיות יותר מדי קפדנים ובכך למנוע התחלת הפעולה.

לכן אני בעד אי שינוי המספרים הללו.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מציע שנסתפק בדיון הזה ונקבל ממר טרלו נוסח מתוקן, כי הנוסח לא ברור בדיוק. הנוסח יהיה כפי שהוצע על-ידי מר טרלו מפי שר המשפטים.

י.ה. קלינגהופר:

בסעיף 1(א) לתוספת מציע אני לא לכתוב "בלירות". אני מציע להכליל זאת בטורים

ופה לומר רק "שכר טרחה"

הסיפה יותר מדי מהודקת מאשר הרישה. בטור ב' כתוב: "עד". "עד" פירושו - מ-0 עד כמה שנקוב. בית המשפט רשאי לקבוע לו סכום מתחת למינימום.

צ. טרלו:

כן. צריך לכתוב: "ולא פחות מאשר נקבע בטור א'".

י.ה. קלינגהופר:

כאשר האינסטנציה איננה בית-משפט, מי קובע בטור ב'? צריך לקבוע, שאם זה לא בית-משפט אז לעניין זה יהיה כאילו היה בית-משפט. אותה ערכאה המקבלת את ההחלטה בעניין היא שתקבע, אחרת צריך ללכת לבית משפט כדי שיקבע את השכר.

היו"ר י. גולדשמידט:

הכוונה היתה לכל ערכאה שתהיה.

י.ה. קלינגהופר:

בסעיף 1(ג) כתוב: באותו השיעור הקבוע לגבי...". מה זאת אומרת: "קבוע"?

נכתוב: "הקל".

צ. טרלו:

מי יקבע? - כנראה, המוציא לפועל. צריך לכלול זאת בהגדרה.

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע בסעיף 1 של התוספת להוסיף פיסקה (א): "בתקנה זו 'בית משפט' - ...

צ. טרלו:

אחת התקנות המפורטות בטבלה".

בסוף 1(א) ייאמר: "ולא פחות מהנקוב

בטור א'".

לא כתבנו בטבלה "בלירות". אין לי

התנגדות להוסיף בטבלה עצמה "בלירות".

לגבי סעיף קטן (ג) צריך לכתוב "באותו השיעור החל לגבי..."; ובסוף הסעיף ייאמר: "הוראות תקנת משנה ב' (הטבלה) יחולו בשינויים המחייבים בעניין". סעיף קטן (ג) יסומן כסעיף קטן (ד).

מ. ביבי:

בסעיף קטן (ג) נאמר: "עניינים שבפני יושב-ראש ההוצאה לפועל...". אלה עניינים ממש פעוטים. אני מצדיק הצעתו של חבר-הכנסת ארזי, עבור דברים פעוטים כאלה אפילו 25 ל"י - זה יותר מדי. שולחים פקיד או סג"ר עם מספר תיקים ועל כל תיק גובים 50 ל"י! אבל יכולים גם להיות עניינים כבדי משקל בפני יושב-ראש ההוצאה לפועל.

היו"ר י. גולדשמידט:

נראה לי שסעיף קטן (ב) מיותר.

בסעיף קטן (ג): מה פירוש - "ויכלול...".

צ. טרלו:

צריך לכתוב: "והתשלום יכלול...".

היו"ר י. גולדשמידט:

אתיחס עתה להצעת חבר-הכנסת ביבי. האם נכון שהלשכה אומרת: אשלח מישהו שידבר עם יו"ר ההוצאה לפועל והוא יעסב ההוצאה לפועל לחודש ימים; או מתקשר בטלפון - האם על כך הוא יקבל 50 ל"י?

מ. ביבי:

כסג"ר הופעתי לפני יו"ר ההוצאה לפועל. אמנם עד אשר מגיע תורו של עורך הדין בלשכת יו"ר ההוצאה לפועל הדבר אורך למעלה משעה. בדרך-כלל העניינים המובאים לפניו אינם כבדי משקל. לגבי עניינים כבדי משקל התשלום הוא נמוך; ואילו לגבי עניינים פעוטים התשלום הוא גבוה!

ד. ארזי:

אני תומך בנימוקיו של חבר-הכנסת ביבי. במקרים רבים אותו עורך דין שיש לו עניין אצל יו"ר ההוצאה לפועל לוקח עימו כמה תיקים. האם עבור כל תיק ישלם 150 ל"י? זה לא ייתכן. ההופעה בפני יו"ר ההוצאה לפועל צריכה להיחשב כאילו היא ישיבה נוספת. צריך להפחית הסכום מ-150 ל"י ל-75 ל"י.

אני מציע להעמיד התשלום עבור עניינים שבפני יו"ר ההוצאה לפועל כשישיבה נוספת. כלומר, 75 ל"י, ולא 150 ל"י.

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע להעביר סעיף קטן (ג) לתוך הטבלה - להוסיף פיסקה שתדון במקרים אליהם מתייחס סעיף קטן (ג). תתוסף פיסקה (5) בה ייכתב: "התשלום עבור טיפול בעניינים שבפני יו"ר ההוצאה לפועל, לרבות...". בטור א' יבוא מכף; ובטור ב' - המכסימום. בית-המשפט יקבע את הסכום.

צ. טרלו:

אני חושב שכולכם צודקים. התשלום של 150 ל"י צריך לכלול כאן גם פעולה הנעשית מחוץ לבית-המשפט, לכן לא הכנסתי זאת לטבלה. רק לארגן את העבודה זה הרבה. אני מקבל את ההצעה שבית-המשפט יקבע את התקרה.

אני מציע לקחת את סכום המינימום שהציע חבר-הכנסת ארזי: לכתוב בטור א' 75; לקחת את התקרה של 300 ל"י לבית-המשפט העליון, ולא לכתוב זאת בתיקרה. השופט יוכל לקבוע 300 ל"י בעד איחוד תיקים; וזאת יקבל יו"ר ההוצאה לפועל. הלשכה תשלם 75 ל"י. יהיה מקרה מסובך - יקבע בו השופט. זאת ייקבע בפיסקה (ד) ולא בטבלה.

היו"ר י. גולדשמידט:

אבקש ממר טרלו להביא לפנינו נוסח חדש וברור.

סעיף 2:

כתבתי בסוף הסעיף: "או בזמן מתן השירות",

אבל זה לא חשוב.

כוונת סעיף 2 של התוספת לכסות כל מיני

עבודות נוספות שלא נזכרו בטבלה.

צ. טרלו:

הכוונה היא לאותם שירותים המפורטים בתוספת של לשכת עורכי הדין. למשל:

חתימת חוזים.

היו"ר י. גולדשמידט:

או אם צריך לגשת לעד חולה ולהוציא ממנו אינפורמציה.

צ. טרלו:

יש על כך תעריף. הוא מקבל שלושה-רבעים מהתעריף המינימלי. נניח שעורך הדין כותב חוזה של שכר-דירה בין מקרה הסעד לבין חברת פרזות, הוא מקבל שלושה-רבעים מהתעריף המינימלי, כפי שכתוב בחוק החוזים. אם נקבע סכום קבוע - הוא יקבל שלושה-רבעים מהסכום הקבוע.

היו"ר י. גולדשמידט:

בסיפה כתוב: "מעט לעת". בוודאי לא צריך לכתוב: "מעט לעת"; זה 24 שעות.

צ. טרלו:

נכתוב: "מומן לזמן".

הסכומים מפורטים בחוק לעריכת חוזים.

כתוב: "עד 5,000 ל"י - 2% מהשווי, אך לא פחות מ-50 ל"י וכו'".

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע לא להזכיר כאן את מקור הכללים ואת תאריך קביעתם. אפשר אולי לתת ביטוי כללי ולא לתת את המקור. יכולים להיות כללים שלא יקראו על-פי השנה "תשכ"ה".

צ. טרלו:

אין בעיה. סעיף 14(א) לפקודת הפלשנות פותר זאת.

י.ה. קלינגהופר:

אפשר לכתוב: "למתן אותו שירות בכללים של לשכת עורכי הדין לפי סעיף 14(א)".
כך לא הייתי נזקק לשם של: "כללי לשכת עורכי-הדין (התעריף המינימלי)", תשכ"ה-1965, כפי תקפה מעת לעת. הכל יכול להשתנות. אולי גם הכללים הללו מיושנים ואפשר להפחית אותם. נתאר את הדבר בביטויים כלליים יותר.

מ. ביבי:

אינני שלם עם ההצעה הזאת. אם אנחנו מדברים בקטיגוריה הנזקקת לסיוע ומציעים לתת לעורכי הדין שלושה-רבעים מן המינימום המקובל בשוק - המינימום הוא בסיס די טוב, ולא שכר דחק. המינימום הוא הבסיס המקובל בשוק. לשכת עורכי הדין לא קבעה מינימום כזה שאינו בסיס לעבודה. תשלום של שלושה-רבעים מהבסיס נראה לי די הרבה.

צ. טרלו:

הגדרת המינימום של חבר-הכנסת ביבי איננה נכונה.

ר. ארזי:

מינימום מקבלים עורכי דין צעירים, עורכי-דין עולים חדשים ועורכי דין קשישים. רוב עורכי הדין לא מקבלים מינימום, אלא יותר.

מ. ביבי:

אם כך, אני חוזר בי מדברי.

צ. טרלו:

שניכם צודקים. התעריף המינימלי איננו שווה בשני הקצוות. יש תעריף מינימלי הקובע סכומים אבסורדיים-נמוכים. למשל, כתוב בחוק: "כתיבת מכתב התראה - 5 ל"י. זהו סכום מגוחך. רק זמנה של הכתבנית שווה למעלה מסכום זה. יש מקרים הפוכים. היו עורכי דין שביקשו בעד עריכת חוזה פחות מהתעריף, כי העבודה הדרושה לרישום פנטהאוז שערכו חצי מליון ל"י שווה לעבודה הדרושה לרישום דירת חדר. אותנו מעניינים דברים כגון: התייעצות, עריכת חוזים, רישום משכנתה וכו'. בנושאים אלה הסכומים אינם גבוהים.

י.ה. קלינגהופר:

מדוע מפחיתים ל-75%?

היו"ר י. גולדשמידט:

נבדוק זאת. ההצעה היא להצמיד שכר הטרחה לתעריף המינימום של עורכי הדין. נניח שלא נרצה להגדיל את התקנות האלה. השאלה היא: האם נאשר תעריף המינימום של עורכי הדין, או חלק ממנו? ההצעה היא 75%. התשלומים הללו אינם מגיעים לסכומים גבוהים, וקביעת 75% מהסכום המלא מבטיחה שעורכי הדין לא יקבלו יותר מדי.

היו"ר י. גולדשמידט:

אם חבר-הכנסת קלינגהופר שואל: מדוע 75% ולא התעריף במלואו? אם השאלה היא הצעה - אני מצטרף אליה. אני מציע שעורך הדין המתמנה על-ידי הלשכה יקבל תעריף המינימום. הסכומים בחלקם של הדברים הם מגוחכים - תשלום של 10 ל"י להתייעצות הוא מועט מאוד. אני מציע להצמיד את הסכום ב-100% לתעריף המינימום של עורך הדין.

נכתוב: 100% במקום: 75%.

ר. ארזי:

אני מציע להיצמד ל-75%. הדבר הקל ביותר לעורך-דין הוא לערוך חוזה. הליכה לבית-משפט היא קשה יותר. יש הגיון בשיעור של 75%. בעריכת חוזים אי אפשר לתת שירות רע או שירות טוב, אלה הם דברים סטנדרטיים. יש אפילו חוזים מודפסים, אלה הם דברים טכניים.

י.ה. קלינגהופר:

זאת לא רק שאלה של 75%. אם נקבע שהוא מקבל את מלוא השכר על-פי התעריף - אנחנו מקפחים אותו, כי הלשכה לא תהיה רשאית לתת לו יותר. המינימום יהיה גם המכסימום, הסכום יוקפא לחלוטין. את הסכום המינימלי אתה מטיל על כולם. זו גזירה לקבוע 75% פלוס הקפאה ל-75%, בעוד שבמקרים אחרים הוא מקבל למעלה מ-100%. אתה מקפח אותו, כי זו הקפאה לאותו סכום ולא מינימום.

צ. טרלו:

(א) הלשכה-היתב-ערה לנושא הסעד וקבעה בכלל 9 של כללי לשכת עורכי הדין התעריף המינימלי ונאמר בו: "הופנה אדם לעורך-דין, או לשכה סוציאלית לשם קבלת שירות סעד, רשאי עורך הדין לקבל רשות לקבל שכר נמוך יותר". הלשכה הכירה בזה שיקבלו שכר נמוך יותר.

(ב) אותו תעריף עצמו מאפשר בשורה של כללים אחרים לקבוע במקרה של תשלום פרטי - 75% מהתעריף המינימלי; עורך-דין שטרם מלאו 3 שנים לעבודתו - 70%, וכו'.

(ג) לשכת עורכי-הדין הציעה לכתוב שלושה-רבעים מהתעריף המינימלי, כי היא מבינה זאת. אם יתברר שזהו סכום מועט מדי הלשכה תדרוש תוספת ונדון בזה. אנחנו נוכל לעמוד בזה.

י.ה. קלינגהופר: הלשכה לא בדקה זאת.

צ. טרלו:

הלשכה בדקה טוב את הנושא וכך החליטה. היא קבעה גם מכסימום לעורכי דין מסויימים לגבי מקרים מסויימים.

ננסה להפעיל חוק זה באופן כזה: איננו חושבים שכדאי לפתוח משרדים עם מנגנון שלם, מנופח ולא מועיל לאיש. הקפדנו לכתוב: השר רשאי למנות עורך-דין להיות ראש לשכת סעד, ודווקא לא כתוב: עובד מדינה. אנחנו נפקח מהמרכז. נסמין עורך-דין להוות ראש לשכה ואותו עורך-דין ינהל במשרדו את העסק. נדאג שלא יהיה לו מעט כסף, או הרבה כסף. איננו עובדים בשיטה שמחלקים 100 תיקים בין 100 עורכי-דין. אם ניתן כמות גדולה של תיקים לעורך-דין אחד - יהיה כדאי לו לעבוד.

אני מציע לאשר סעיף 2.

היו"ר י. גולדשמידט:

ה צ ב ע ה

הוחלט: במקום: "שבעים וחמישה אחוזים" יבוא: "מאה אחוזים".

צ. טרלו:

אביא זאת לידיעת שר המשפטים.

י.ה. קלינגהופר:

אבקש להפנות חשומת ליבו של שר המשפטים לכך שזו הקפאה לאותו סכום ולא מינימום.

צ. טרלו:

לגבי הרישה של סעיף 2: אנחנו רוצים שעורך-הדין יקבל אישורו של ראש הלשכה כדי ללכת למשפט. עורך הדין מייצג את לשכת הסעד ולא את הפונה אליו. אנחנו רוצים להשאיר בשליטתנו את העניין של הגשת משפטים.

צ. טרלו: לכך אני מציע לכתוב: "מי שנתמנה לפי תקנה (3)4, שעניינו הופעה בבית-משפט..."

י.ה. קלינגהופר: בסעיף 5 הרחבנו את תחומי הסיוע. אמרנו: לא רק עניינים שיפוטיים, אלא גם עניינים אדמיניסטרטיביים. אפילו הוספנו הסדרים. המגעים בין האזרח והאדמיניסטרציה הציבורית גדלו והם לא פחות חשובים. ניתן פסק-דין פייגיין נגד ראש עיריית תל-אביב-יפו. היה זה מקרה סעד שרצה להרחיב הרשיון של הקיוסק שברשותו ולמכור בו גם פרחים. הוא התרוצץ בכל מחלקות העיריה, בכל מולקה קיבל תשובה אחרת, עד אשר עזרו לו לקחת עורך-דין. עורך הדין ראה את התיק והלך לבג"צ. העיריה קיבלה על הראש והאדם השיג צו מוחלט. לפי חוק הסיוע המשפטי אדם כזה כפייגיין היה יכול להסתייע מייד בעורך-דין.

על כן אני מבקש לא להגביל סעיף 2 בעניינים שבפני בית-משפט.

צ. טרלו: אינני מגביל.

י.ה. קלינגהופר: סעיף 2 צריך להיות פתוח גם לעניינים לא שיפוטיים.

צ. טרלו: נכון. אני מעוניין לא בפיקוח צמוד והדוק על עורך-הדין, אבל גם לא בהפקרות. עורך הדין יהיה חופשי לעשות מה שהוא רוצה, אבל בפיקוח מינימלי. עורך-הדין ידווח לראש הלשכה מה בכוונתו לעשות וראש הלשכה יגיד לו להמשיך בצעדיו, או שיגיד לו שלא כדאי לו לערער.

היו"ר י. גולדשמידט: ההוראה היא כללית.

צ. טרלו: נכון, זה בדיוק מה שאני רוצה. קיים גם ההיפך - אני לא רוצה שישב ראש לשכה שיחבל בעסק ויכבד את האות המתה של החוק. לכן כתוב: סוג ופרטים. זה מחייב את עורך-הדין לבוא פעמיים: פעם כדי לקבל רשות לגשת לבית-המשפט, ופעם לקבל את השכר. זה מה שאני רוצה.

היו"ר י. גולדשמידט: בסדר.

צ. טרלו: עוד לא עבדנו בשיטה הזאת. אנו רוצים לעבוד בשיטה מבוקרת.

היו"ר י. גולדשמידט: כאשר מנהל הלשכה מזמין עורך-דין ומוסר לו תיק, הוא מציע לו לאסוף אינפורמציה. לא נראה לי שצריך מינוי נפרד.

צ. טרלו: הוא יכול לתת גם מינוי מאוחד. אני רוצה שיהיה מינוי מפורש, לאו דווקא מינוי מאוחד.

היו"ר י. גולדשמידט: סעיף 2 יהיה סעיף קטן (ה) ובו ייאמר: "מי שנתמנה לפי תקנה (3)4, שעניינו הופעה בבית-משפט, ליתן שירות זולת השירות האמור בסעיף 1 לתוספת..."

צ. טרלו: ובסיפה יבוא: "שנקבעו בכללים לפי סעיף (1)8 לחוק לשכת עורכי-הדין חשכ"א-1961."

סימן ב' - שכר טרחה על בסיס חודשי

בהצעה שאנחנו מביאים בפני הוועדה בתור תקנה נפרדת מדובר בשלוש לשכות סעד. אנחנו נמצאים בדילמה הקלאסית של מינהל ציבורי. מה עדיף לתת? - שירותים נפרדים, או שירותים מקומיים לא כשירותים נפרדים. לי עדיף שבשלב ראשון יהיו שלוש לשכות ולכל אחת נוסף אנשים עפ פקידות נדרשת כדי שיסעו ויפקחו על כך. השילוב יאפשר לנו למנות עורכי דין טובים. איש הלשכה שלנו יישב פעם בשבוע כדי לפקח בבאר-שבע, אופקים ונתיבות. כעבור שנה, אם העומס יגדל - נפתח

צ. טרלו:

לשכה. אם משתמשים בחדר במשרד המשפטים יום אחד בשבוע זה עולה כמה מאות לירות לשנה, אבל אם מקימים משרד - יש צורך באדם במקום המשתכר 40 אלף ל"י לשנה, יש צורך במזכירה, ובמתמחה ובדיור של שלושה חדרים. אם האיש חולה - צריך לתת ממלא מקום. כך שאני מגיע למכפלה של: ריהוט, ציוד וכו' - 100 אלף ל"י; עובד ומזכירה - 60 אלף ל"י. ומה יעשה האיש? כמה הוא יוכל לבוא ולפקח? והבעיה היא שצריך לפקח גם עליו. באמריקה שיטה זו לא פעלה והיו שערוריות.

אנחנו מעוניינים למצוא עורכי-דין שיעבדו איתנו על בסיס של תיקים. נשאלת השאלה כיצד למצוא עובד שמצד אחד יקבל מאיתנו תיקים על בסיס חודשי; ומצד אחר לא יהיה איכפת לנו שיעבוד גם באופן פרטי. אני נותן לו הכנסה קבועה. לא איכפת לי שימצא 20 במקום 40 תיקים, תלוי בגודל התיק. יהיה זה עורך-דין שיעבוד איתנו באופן קבוע. נצמיד אותו לדרגה של מנהל לשכה, פלוס 8,000 ק"מ לשנה, פלוס שלושה-רבעים מהרשיון. יוצא שהוא מקבל פחות, כי לא נותנים לו תנאים סוציאליים, ובתמורה - מותר לו לעבוד באופן פרטי. אינני יודע אם זה יצליח, אבל אני רוצה לשמור אפשרות זאת. אם האיש יוכיח את עצמו כעובד טוב - אהפוך אותו לעובד המדינה, אם ירצה, וכך יוכל לקבל גם ההסבות של עובד מדינה. נניח עובד באשקלון יוכל להיות יום בשבוע בירושלים. אני עושה סידור עם 4-5 עורכי דין שיקבלו תיקים. אני יכול למצוא בחור שמוכן לעבוד על הבסיס הזה - נניח, עורך-דין צעיר-מתחיל - אמנה אותו כמנהל לשכה והוא יהיה מפקח וכפוף לפיקוח. זה יוצר אפשרות נוספת, זולת עובדים קבועים של המדינה וזולת עובדים קבועים לפי תיקים. אפשרות זו היא עיקר לגבי מקומות קטנים. העדיפות הראשונה תינתן לתיקים, כי אני עורך איתו חוזה שנתי.

י. קורן: אינני יודע אם הצירוף הזה של עבודה על תיקים ועבודה פרטית יצליח, כי אם תקבל אותו אחר-כך כעובד קבוע הוא כבר התרגל לקחת עבודה פרטית. אפשר לקבוע זמניות של שנה ואחר-כך להחליפו, אם איננו מתאים. נדמה לי שהעבודה הפרטית שלו תהיה עדיפה בעיניו. אני תומך בזה שתהיה דרך למצוא קאדר חדש, אבל צריך שתיקבע תקופת נסיון ארוכה יותר כדי לא ליפול בפח. צריך שאותו עובד יהיה קבוע ולא זמני, כדי שיתמחה.

ר. ארזי: אני תומך בקונספציה זאת. נקודת המוצא שלי היא להגיע למקומות הקטנים. אני חושב שהדרך הזאת תעודד עורכי דין ללכת למקומות קטנים. אותו עורך-דין מבטיח לעצמו עבודה קבועה. עניין זה דומה מאוד לעניין של רופאים פרטיים. הסיכון הוא שהוא יטפל קודם בפרקטיקה הפרטית שלו, וכשיהיה לו זמן יטפל בתיקים. אפשר לערוך איתו חוזה לשישה חודשים. אחרי הכל הוא עובר גם פיקוח של לשכת הסעד. על-ידי כך אנו פותרים בעיית המקומות הקטנים וזה חשוב מאוד בשבילי. תיקבע לאותו עורך-דין גורמה של תיקים לטיפול. צריך לנסות זאת.

י. קורן: אינני פסימיסט כל כך, אבל אל תחיו באשליה כי בשיטה זו אתם חוסכים הרבה. מר טרלו אמר שהעובד יעבוד 3 ימים בשבוע. אם כן, מי ישיב לפניות בימים שאינו עובד? צריך מזכירה.

י.ה. קלינגהופר: אני מחייב את הרעיון כפי שהסבירו מר טרלו, אם כי, לדעתי, הפרק הקטן הזה לקוי במבנה ואינו משתלב עם שאר התקנות. אני מחייב את הרעיון. בשבילי השאלה של חסכון בכסף היא משנית במקרה זה. מה שחשוב הוא יצירת קירבה גיאוגרפית בין הלשכה, בין נותן השירות לבין הנזקק לשירות. נניח שפלוני הגיש בקשה וראש הלשכה צריך להחליט. הוא רוצה להכיר את האדם המבקש, הוא מזמין אותו ללשכה והמבקש צריך לנסוע מאילת לירושלים. אני רוצה לחסוך למבקש את הדרך. יש לי אדם המתמנה לפי סימן ב' והוא יושב באילת. אילת ראויה לכך. גם בשביל מי שידו משגת קשה הדרך מאילת לירושלים, כי זהו מרחק עצום ואינך יודע לשם מה אתה נוסע, כי בזה עדיין לא הוכרע העניין. אם אני מחייב את החוק אני צריך לחייב את הקירוב הגיאוגרפי.

י.ה. קלינגהופר:

לעצם הפרק: מה שאנחנו קובעים, ושר המשפטים ואנחנו עומדים לאשר, אלה הם מקרים מיוחדים-ספציפיים של מתן שירות. האדם הזקוק לשירות מגיש בקשה והלשכה מאשרת מתן השירות. היא בוחרת באחת הדרכים: ממנת עורך-דין, או נותנת לו הנחיות. במקרים ספציפיים אחרי הגשת הבקשה, לפי מה ששמענו, אתה מקים סגף של הלשכה באזורים מסויימים ואתה חושב להקים שם לשכה בעתיד אם יהיה צורך. אין עדיין בקשות שאתה צריך להחליט בהן. על כן, מה יהיה מעמדו של עורך-דין שיתמנה על-פי זה? זהו לא רק עניין של שכר טרחה חודשי. הדבר הראשוני הוא שאתה מקים סגף לאזור מסויים. יש הבדל עצום בין מינוי אדם באזור מסויים שיטפל במספר מקרים בלתי ידועים מראש לבין זה שאתה מדריך אותו איזה שירות לתת. פה לא כתוב מספיק. אפילו לא נזכרת המלה: "לשכת סיוע". פתאום אני שומע ששר המשפטים עושה איתו הסכם ומתברר אחר-כך שהוא ממנה על השירותים הללו. האם יש פה דו-מסלוליות?

קודם כל צריכים להעמיד פה במפורש את עורכי הדין תחת מרותה של הלשכה. צריך לכתוב זאת במפורש. זו לא אותה מרות כפי שמצויה בסעיף 6. אלה הם מקרים כוללים יותר. צריך להזכיר שפה נקבעה מסגרת שונה, אבל צריכה להיקבע במפורש. עלי לדעת מה תהיה מהות היחסים בין עורך-דין כזה לבין הלשכה. אינני יכול להוציא את הלשכה מן התמונה. צריך להבהיר ולהסביר זאת בסעיפים אלה.

מ. ביבי: מהו 'אזור פעולה'?

היו"ר י. גולדשמידט: "אזור פעולה" מוגדר בחוק בסעיף 1.

מ. ביבי: כאשר אומרים: נעשה הסכם עם יותר מעורך-דין אחד למתן שירותים באזור פעולה אחד של הלשכה - לא יעלו השכר וההקצבה המשתלמים לכולם יחד על המשכורת וההקצבה האמורות בסעיף קטן (א) (2) - אם אזור הפעולה הוא דרום-תל-אביב ואתה מתנה את התנאי הזה - יכול להיות מצב שבדרום-תל-אביב יצטרכו יותר מעורך-דין אחד. אנחנו מכניסים את עצמנו למיטת סדום ולא נוכל להרחיבה. האם יעלה על הדעת שבכל האזורים הללו יהיה רק עורך-דין אחד? כאשר קובעים שכר חודשי לא אומרים שיתנו עבודה בלי סוף, אלא נורמה של פעילות מסויימת.

לכן נראה לי שהסעיף לא בנוי לפי המתכונת המציאותית בשטח.

היו"ר י. גולדשמידט: חובת הדיווח איננה חלה על עורך-דין זה, אלא על מי שנתמנה לפי סעיף 4(א). למי כפוף עורך-דין זה? לא יכול להיות שהוא כפוף לשר המשפטים. הוא צריך להיות כפוף למבנה הזה והמבנה הוא הלשכה. איננו יודעים על-פי התקנות למי כפוף מנהל הלשכה. מנהל הלשכה לא חייב להיות עובד משרד המשפטים. אולי הוא אחד מאלה שיקבל שכר טרחה. אם הוא אינו עובד מדינה, אם הוא עושה עבודה זו בהתנדבות, ואם לא בהתנדבות - איזה שכר יקבל? צריך לכתוב דברים ברורים. אי-אפשר להשאיר את הדבר הזה פתוח.

לא נאמר דבר על היקף העבודה שהוא מתחייב עליה: ימי עבודה, מספר תיקים - משהו! אם אני מקבל משרה אומרים לי אם זו משרה שלמה או משרה חלקית. הסעיף צריך לומר משהו על היקף העבודה שאותו עובד מתחייב לעשות.

אני תמה על סעיף 3(ב). לא מדוייק לומר שדרום-תל-אביב הוא אזור פעולה. נניח שבתל-אביב יכריזו שר המשפטים על הקמת לשכה. בתחום הלשכה יהיו למעלה ממליון אוכלוסין. אנחנו אומרים שהוא ימנה עורכי-דין לפי סיקן ב' - 3-4 עורכי דין - וכולם יחד יתחלקו במשכורת אחת. זה בכלל לא מתקבל על הדעת. אינני רוצה שיהיו 30-40 עובדים. צריך לערוך חוזים עם אנשים מיוחדים. אביך אם תאמר: שלישי משרה, חצי משרה, או משרה שלמה; אבל לא סכום אחד המתחלק לכולם.

בסעיף 3(א) (2) מה פירוש: "השכר וההקצבה לא יעלו על משכורת חודשית אחת...?"

כל הסעיף הזה, עם כוונתו הטובה, צריך כתיבה מחדש בשים לב להערות שהושמעו.

י. קורן: איך ניתן להבטיח שהקשר עם הלשכה יהיה ישר?

צ. טרלו: אין ספק שצריך לכתוב: להטיל על עורך-דין שאינו מעובדי הלישכה ליתן את השירות אם למקרה מסויים או למבקש מסויים ואם למבקשים הגרים באזור פעולה מסויים בכפוף לפרק ב'; ויבוא סעיף נפרד שיענה לשאלתו של חבר-הכנסת קלינגהופר.

סעיף קטן (ב) צריך לרדת. אני רוצה לכתוב: "בתחומי רשות מקומית אחת". אם יש כמה עורכי-דין יהיה אחד ראש הלשכה ולשאר יימסרו תיקים. בסעיף זה צריך לבוא תיקון.

ממילא יתוקן גם סעיף קטן (ג) וייאמר בו: "...באזור פעולה אחד בלבד, או בחלק ממנו, כפי שנקבע בהסכם."

לגבי הנורמה: חוקה על משרד המשפטים שלא יעשה הסכם עם עורכי דין שיעבדו שעה בחודש. בכל מקום נצטרך לבדוק מה המצב. נניח שבנתיבות יש עובד העובד פעם בשבוע, אני יכול למצוא עורך-דין באופקים ולתת לו לעבוד לפי תיקים, ואז גם אם הוא עובד לפי תיקים הוא נציג שלי; אפשרות שניה - אני נותן לאיש סמכות של ראש לשכה בלי התנאים הסוציאליים. ייתכן שאגיע למסקנה שצריך לפלוח לשכה. אפשר לקבוע כל מיני אימפרוביזציות.

לישיבה הבאה אגיש לפניכם נוסח בהיר יותר.

היו"ר י. גולדשמידט: אני מבקש שתקבע תקנות כלשהן לגבי ראש לשכה. אני מציע שכל ראשי הלשכות יהיו עובדי מדינה. שאלת ראש הלשכה צריכה הסדר. מר טרלו יביא נוסח חדש לוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.10.